

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nč.

V edinosti je moč!

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročilna znaša:

Obe izdaji na leto gl. 21.—
Za eno večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrlet in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročilne se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nč. večerne številke po 4 nč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nč. Izven Trsta po 1 nč. več.

Oglasi

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primeranim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domnehi oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Ne frankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravništvo in sprejemanje listerov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzobjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Dunaj 29. Dunajski slaščičarji so sklenili, enako kakor praški, da 1. avgusta zaprejo svoje prodajalnice in razobesijo črne zastave, vse to v znamenje protesta proti novemu davku na sladkor.

Pariz 24. Vsem prefektom in glavnim prokuratorjem se je zaukazalo, da morajo meseca avgusta biti vsaki na svojem mestu. Ta naredba je v zvezi s pravdo Dreyfus, za časa katere hoče biti vlada pripravljena za vsako slučajnost.

Iz Rennesa poročajo, da se število tujcev množi od dne do dne. Posebno mnogo je videti Angležev sè stroji za fotografiranje.

Pariz 29. Predsednik Loubet se je danes vrnil v Pariz. Loubet se ne udeleži velikih vojaških vaj na Loiri; le velikemu končnemu pregledu vojaštva hoče prisustvovati.

Zemun 29. Tukaj biva mnogo tujih novinarjev, med njimi Angležev, Francozov, Nemcev in Rusov. Iz Belegagrada zaradi cenzure ni mogoče brzobjaviti ali pisati ničesar, kar ni v prid srbske vlade. Dopisnika lista »Novoje Vremja« so izgnali iz Belegagrada. Isti se bavi sedaj v Zemunu. Nasproti nekaterim madjarskim in dunajskim dopisnikom je srbska policija zelo prijazna (O verujemo, verujemo!); le-ti pa za to trobijo v svet vesti Milanovih »Malih novin« in »Polijskega glasnika«.

Zemun 29. Voditelja liberalne stranke, dr. Avakumović in dr. Ribarac, sta se včeraj v drugič dolgo časa posvetovala s kraljem Aleksandrom in Milanom. Liberalna stranka hoče sedaj, ko se je pokazalo očito nasprotstvo carja do Milana, ostati pasivna, da-si ji Milan obljublja, da jo kmalu pozove na vlado. Minister za javna dela, liberallec Atanaković, je podal ostavko, a kralj noče sprejeti iste.

Petrograd 29. »Novoje Vremja« piše o izgonu svojega dopisnika iz Belegagrada, da se temu ni treba čuditi, ker ima Milan sedaj vzrokov do-

volj, da duši resnice, da bi ubežal gnusu, ki ga imajo pred njim vsi pošteni ljudje, in katastrofi, ki si jo pripravlja sam. »Novoje Vremja« vprašuje: »Komu služi Milan? Kdo ga je poslal v Srbijo? Kaj hočejo ljudje, ki so ga poslali? Bližnja bodočnost nam razreši to čudno uganjko in tedaj spoznajo na Ruskem, v kaj so nam izvestne pogodbe, katerih se je Rusija vestno držala dosedaj.« — Te besede so velike važnosti za razmerje med Rusijo in Avstro-Ogersko.

Cetinje 29. Slavnosti o poroki se vršijo po določenem vsporodu. Narod je navdušen. Mnogo se je opazalo pristržno razmerje med velikim knezom Kostantinom in med princem Napoljskim. Ista sta se pogovarjala skoraj eno uro v palači princea Danila. Stari knez Nikola se trudi, da je visokim gostom bivanje na Cetinju kolikor le možno prijetno.

New-York 29. »New-York Herald« priobčuje interview svojega dopisnika z admiralom Deweyem v Trstu. Admiral je rekel mej drugim: Amerika potrebuje mogočno mornarico, ki bode kos brodovju katere si bodi druge vlasti. Angležka je naravna zaveznica Amerike. Nasprotja, kakor n. pr. glede venezuelskega vprašanja in glede ribarstva, ne morejo ovirati prijateljstva obeh narodov. Prihodno vojno bo imela Amerika z — Nemčijo.

Belgrad 29. Zatrjuje se, da je kralj Aleksander z ozirom na sedanji položaj odložil potovanje na Dunaj in v Karlove vari.

Vse drugo nego barbari.

(Dalje.)

Italijani so imeli nekdanj plemenitih mož, ki so spoštovali in poveličevali naš narod. Njihov največji pesnik Dante Alighieri je pred 500 leti grajal neko mesto svojega plemena, a na Hrvate je kazal kakor na izgled prave pobožnosti.

Ariosto je imenoval vetrove, ki vejejo od

Malnar se je nasmehnil otožno.

— Moja usoda, gospodičina Ljuba! je dejal. Menda sem že začetkoma kaj takega slutil.

— Ali mi odpustite, gospod Malnar?...

Viktor ji je pretrgal besedo.

— Ne — ne vprašajte tako, gospodičina. Saj vam nimam ničesar odpustiti. Jaz verujem v usodo; čvrsto verujem vanjo. Tako mi je bilo namenjeno. Ako mi je določena kakšna sreča v življenju, jo najdem, ako pa ne, ni nihče kriv.

In fatalist se je poslovil.

Ljuba je ostala v svoji sobi. Sedaj se le se je je polotila velikanska razburjenost.

Kaj bo? Kaj bo?

Dolgo se ni mogla toliko umiriti, da bi bila zmožna ene logične misli. Konečno se je domislila, da bi bilo najbolje, ako bi pisala Ivanu.

A kaj naj mu piše? Ali je mogoče, da bi jo on razumel?...

Po dolgem, mučnem premišljevanju mu je napisala ono pismo, katero je omenil Franju: da se je lagala, ko mu je bila dejala, da ga ne ljubi več — če je to dejala, česar se pa ne spominja — da ne ljubi Malnarja; da so bile razmere take; da se ne upa prositi kaj drugega, nego odpusčenja.

In on ji je odgovoril: da odpusča, kakor je

Učke, Velebita in Dinare, da so to »slovinski« vetrovi, a to morje da je »slovinsko« morje. Fachinetti je proslavljal življenje in običaje Hrvatov v Istri.

Še le v noveji čas, odkar se je v Italijanih zgubila prava vera in so jim kujige in novine jeli pisati Židje, je začela gonja na nas Hrvate in Slovence ter sejanje mržnje in pripovedovanje, da se mi ne moremo jednačiti z njimi, da mi nismo za »kulturo«, da mi smo neki niži rod ljudski, ki se ne da oplemeniti.

Pustite jih, naj bledejo, ali v dokaz, kako nevedni so ali pa zlobni, naj bodo za danes samo te-le opazke:

Znamenit zdravnik v Trstu se imenuje Nikolić, znamenit nadučitelj se imenuje Stenta, a rodod je izpod Učke, Mingostrović, a rodod je iz Dalmacije, jeden laških političkih prvakov je — Rašković!

Ali so ti Italijani? Imena in rod, iz katerih so izišli, kraji njihove starine, vse to dokazuje jasno, da niso Italijani: Italijani so le po prepričanju. Hoté ali ne hoté so se odtrgali od svojega rodu in plemena, pa so šli tja, kjer se laglje uživa, kjer se hitreje pridobiva slava.

To niso Hrvatje po mišljenju in delovanju, ali ako jih Italijani toliko spoštujejo in hvalijo radi njih kreposti in znanja — kaj pomenja to? To pomenja, da je naš narod sposoben, da more tudi nadkriliti druge, da ima daru božjega za vsaki nauk in n predek, da se more dvigati v modrosti, in to včasih, žalibog, na škodo lastnemu narodu.

Ono malo stalnega, kar so Italijani ustvarili v Istri, komu se imajo zahvaliti?

Pokojnemu deželnemu glavarju Viduliću. Mar je bil Vidulić Italijan po prednikih in rodu? Nikakor. On je bil to samo po prepričanju, po nenarodni vzgoji one dobe, ko je Avstrija imela visokih šol za Hrvate samo v — Padovi, Pisi in drugod po Italiji.

želela; da mu je pismo kratko, ker nima nobene snovij za daljše pismo. In na koncu kratek zbgom!

Trepetaje na telesu in v duši je prečitala pismo. Ko je završila, ji je bilo, kakor bi ji kapala ledeno mrzla voda v razbeljeno sree in kakor bi ji bila glava okovana z železnim obročem. Nekaj časa je strmela z čudnim izrazom v daljavo. Hkrati je zastokala.

— Breznadejno!

In glasno se je zjokala — — —

Strie si je zaželel evropejskega sveta. Počivanje in brezdelnost mu nista ugajala. Nekoliko dnij je sproved doma pri svojem bratu, potem pa ga je prijela nepremagljiva želja, da se nekoliko ogleda po kontinentu, zlasti po slovanskih krajih.

— Svoboden si, mu je odgovoril brat, ko mu je razodel svoje težnje. Mene bi jako veselilo, ako bi ostal tu, a ti sam veš, kaj ti prija.

— Da, po svetu pojdem na vsaki način, vsaj za nekoliko mesecev.

— Saj ste se le prišli iz sveta.

(Pride se.)

P O D L I S T E K

8

Ivan in Ljuba.

— Spisal Nekdo. —

Pa če bi mu vse povedala — — —? Tedaj bi moral izpoznati, da ni kriva. Odpustiti bi ji moral — ne — odpustiti! Saj ni ničesar storila, kar bi se moralo še le odpustiti. A povrniti bi se moral k njej in vse bi moralo biti tako, kakor je bilo.

A ne more mu ničesar pojasniti! Ne more, ker se stvar tiče njenega očeta, njegovega imena. In čutila je, da je še neki vzrok, zakaj ne more Ivanu ničesar povedati; čutila je, a vedela ni, kakšen je pravzaprav oni uzrok.

Ali sme še upati?

Oh, majhna je nadeja, jako majhna, skoraj nikakršna.

Toda — naj se zgodi, kar hoče: Malnarja noče varati. Njemu mora povedati, da ga ne ljubi in da ga ne bo mogla nikdar ljubiti. To mora storiti!

In zvečer mu je to rahlo, nežno dopovedala. Tako lepo je znala zložiti besede, da ni bilo v njeni izjavi do cela nič žaljivega. Zvenelo je kakor muzikalna prošnja, ki deluje na sree kakor milo, lehno božanje in otroški pogled.

Komu se imajo Italijani v Istri zahvaliti za dober napredek njihovega gimnazija v Kopru?

Zlasti mnogoletnemu ravnatelju Babuderju! Ali pa je Babuder Italijan po rodu? Nikakor. Njegova starina je na istrskem Krasu, med hrvatskimi ljudstvom, kjer se je vzgajilo toliko bistrih glav.

Pred nekoliko leti je vlada ustanovila v Trstu veliko obrtno šolo z italijanskim učnim jezikom. Veste-li, koga so postavili za ravnatelja?! Ono modro glavo profesorja Heskega, a Hesky je po rojstvu Slovenec, ki je v svojih mladih letih učil v hrvatskih šolah. Torej, ali so ali niso naši ljudje za napredek, za »kulturo«?

Mogli bi navesti še stotine takih izgledov, ali za danes naj bo zadosti še ta jeden najjasnejši in najizdatnejši:

Deželni odbor za Istro je imel nedavno temu imenovati ravnatelja za gospodarski zavod v Poreču, na katerem se mladina Istre poučuje jedino v italijanskem jeziku. Seveda je deželni odbor gledal, da bi med italijanskimi umniki našel najboljšega učitelja in učenjaka. In našel ga je in namestil.

Ime mu je signor direttore Cucovich? Je-li ta v resnici Italijan? Nikakor. Prekrižajte se ljudje in čudite se: tudi ta je rojen iz očeta Slovenca in rojstni kraj mu je v Ritomežah na istrskem Krasu in od tam je prekrščen Kuković dobil slovenski pisano spričevalo, da spada v ono občino, da je avstrijski podanik!

Vidite torej, da brez naših, sicer odtujenih, ali vendar naših ljudij, ne morejo popolniti niti najznamenitejših mest, pa se nam rogajo, da smo »divjaki«, da naš narod ni za višo omiko in nauk. Že to je zadosti v odgovor, da smo... vse kaj družega nego barbari. (Pride še.)

Politični pregled.

TRST 31. julija 1899.

O agitaciji proti § 14 je danes le javiti, da ista nadaljuje z nezmanjšano silo. Iz raznih nemških krajev javljajo o protestnih shodih. Kakor znano, so se tej agitaciji pridružili tudi slaščičarji v Pragi. To je praški »Politiki« v povod, da na uvodnem mestu graja slaščičarje praške, očitaje jim kratkovidnost. Praški list pravi, da praški slaščičarji bi morali vedeti, da nemškim obstrukcijskim strankam prav za prav ni do boja proti novim davkom, ampak so le porabile to dobro došlo jim priliko, da bi strmoglavile grofa Thuna in da bi prišle one same, na krmilo. Kako more torej kakov Čeh sodelovati na agitaciji s takimi cilji?!

No, dunajski slaščičarji so se mej tem nekaj premislili. Kakor znano, so bili sklenili, da dne 1. avgusta v znak protesta zaprejo svoje prodajalnice in da razobesijo črne zastave. Na včerajšnjem shodu so sklenili, da odstopijo od te demonstracije.

Najlepša pa je ta, da protestujoče obstrukcionistiške stranke ena drugi — ne zaupajo in da so jele sumničati jedna drugo. Tako napada »Neue Freie Presse« dra. Luegerja in dolži krščanske socialiste, da protest teh poslednjih proti novim davkom je prav za prav obrnjen proti obstrukciji in proti Madjarom, ne pa proti vladi. Nova svobodna Židinja očita torej krščanskim socialistom, da igrajo dvoumno igro: na videz da obsojajo vladine naredbe, v resnici pa da bi jih radi potrdili, to pa zato, da njih volilna preosnova za občino dunajsko zadobi cesarsko potrjenje.

Ta bi bila lepa, da bi sedaj mej obstrukcionisti in protestanti samimi nastal prepir, kdo da je resničen in kdo le navidezen prijatelj ljudstva in nasprotnik novih davkov?!

Ali pa je napad v »Neue Freie Presse« na krščanske socialiste posledica dejstvu, da so so socialni demokratje — kakor se govori — slednjič vendar-le odločili za obstrukcijo povodom volitev v delegacije in da jim »Neue Freie Presse« s tem napadom na krščanske socialiste hoče napraviti kompliment. Koketiranje med socialnimi demokrati in nemško plutokracijo je sicer dandanes precej moderno, kakor kažejo bruseljski in dunajski izgledi — da-si to koketiranje ne kaže o posebni trdnosti v načelih —, ali to pot so socialni demokratje, ako je res, kar se govori, vendar malec prehitro premenili svoje stališče, nego je to dobro

za njih politički ugled. Malo dni je še od tega, odkar je izjavilo njih glasilo, »Arbeiter Zeitung«, da nadaljevanje obstrukcije bi bila nespametna in otročja politika. Sedaj pa da so se odločili za politiko, ki je — otročja!! Ali se res smejo tako zanašati na zaupljivost svojih »batalijonov«, da isti ne zapazijo tudi take kričeče nedoslednosti?!

Konferenca v Haagu. — Dum-dum.

Konferencija v Haagu je marsikoga razočarala glede njenih uspehov. Nekaj pa se je vendar doseglo; v nekaterih točkah je zmagala slovanska miroljubna humaniteta nad germanskim barbarizmom. Tako se je sprejela določba, da ne sme v slučaju vojne nobena država pustošiti mest svojega nasprotnika s pomočjo razstreljiv, ki bi se metala iz zrakoplovov. Hoteli so tudi zabraniti uporabo metkov, ki izpuščajo ogljikove pline, in strašne kroglice, ki nosijo čudno ime »dum — dum«. Ti projektili grozovito razmesarjajo nesrečne žrtve, ki umirajo v neznanstvih bolečinah. Te izumke same peklenške zlobe sta branili le — Angležka in Severna Amerika, ki jih potrebuje v svojih bojih z nesrečnimi divjimi in polu divjimi narodi... Kje so barbari?

Najnovejša poročila javljajo: Dogovore, vsprejete na konferenci o mirovnem sodišču, o vojnih običajih v vojnah na kopnem in o veljavi genevske konvencije tudi za vojne na morju, so podpisale nastopne vlasti: Nemčija, Avstro-Ogerska, Angležka, Italija, Japonska, Kitaj, Luksemburg, Srbija, Švica in Turčija. Zedinjene države in Rumunska sti dogovor o mirovnem sodišču podpisali s pridržki. Dogovor glede metanja streljiv iz zrakoplovov in o rabi projektilov sistema Dum-dum so podpisale Avstro-Ogerska, Nemčija, Italija, Angležka, Kitaj, Luksemburška, Švica in Srbija. Zedinjene države severoameriške so pritrdirile le prepovedi metanja torpedov z zrakoplovov.

O dogodkih v Belemgradu danes ni posebnih vesti. Mej tem pa prinašajo listi zaporedoma podatke o mahinacijah Milanovih, da bi zatrl radikalee. »Zastava« poroča n. pr., da glavna priča proti radikalnim voditeljem naj bi bil neki Laeković, ki je bil nekaj sluga ruskega drugomana Manzurova. Tega moža so bili zapokali iz službe, ker je kraj spise iz ruskega odposlanstva. Radi te tatvine ga je policija beligradska sicer iztirala, toda le navidezno, v resnici pa je bil Milanov ogleduh, ki je le-temu ovajal vse, kar se je godilo na ruskem odposlanstvu. Do atentata je bil ta mož v Sredu, kjer se je hvalil, da mu je Rusija ponudila denarja, da on izvrši atentat na Milana. Sedaj pa ga imajo skritega v Belemgradu, da bi potrdil na konečni razpravi, da so radikalei v zvezi z Rusijo. Na podlagi izjav takega — lopova naj bi zaprtim radikalcem odsekali glave in ob enem naj bi bila Rusija kompromitovana. Nadalje da — lažejo v Belemgradu, da so dopisnika »Nov. Vremja« v Pirotu preiskali in da so pri njem našli dokazov, da sta v »zaroto« zapletena tudi ruski poslanik Žadovski in ruski atašé Taube. Kdo ne umeje tega? Tat Laeković potrdi, da so radikalei v zvezi z Rusijo, a oni spisi dokažejo, da je Rusija naročila atentat, pa bo dovolj »dokaz« za objavljenje radikaleev! Res treba sneti klobuk pred spretnostjo Milanove kompanije! To treba že priznati, da Milanova justica zna iskati in najti »dokazov«!!

Domače vesti.

Vrlenu možu zaslužena hvala. Nedavno smo omenili, kako celo »Piccolo« ni mogel drugače, nego da je o našem dr. Simonu Pertotu, stopivšemu v pokoj, pisal na najčastnejši način. Ali kdo bi bil mislil, da se »Piccolo« pridruži »Indipendente«, to najsrdiriteje protislovansko glasilo v Trstu! In kako piše še le »Indipendente«! Proslavlja našega odličnjaka kakor velikega učenjaka, ki je celih 27 let neutrudno služil znanosti in človeštvu. Mož je v dobi svojega službovanja v bolnici raztelesil do 40000 trupel. In to je delal z navdušenjem zdravnik - učenjaka, da si je vedno popolnjeval svoje bogate znanosti. Dr. Pertot je pripoznana kapaciteta, katere ne bo lahko nadomestiti. »Indipendente« pozivlje občinsko opravo, naj skrbno izbira, da dobi v rednega naslednika dr. Pertotu.

Tako so prisiljeni celo nasprotniki, da klanjajo tilnik pred možem, ki ni naš le po krvi,

ampak tudi — z sreem. Altro che »barbari« in inferiorno pleme!

Gospodu doktorju pa častitamo še enkrat na hvali od take strani, častitamo mu, da je z svojim umom premagal celo bestijalni šovinizem nasprotnikov!

Imenovanje. Cesar je imenoval policijskega svetnika Ivana Budina višim policijskim svetnikom na policijskem ravnateljstvu.

Nova maša v Barkovljah. Župnija barkovljanska je doživela včeraj lep, pomemben, redek dan. Gospod Matija Skabar priprostitih starišev sin, je daroval prvo sv. mašo, a župljani barkovljanski so pokazali na ganljiv način, kako sočutstvujejo z njim: kako čutijo žnjim zaščenoje na doseženem vzvišenem cilju, kako se radujejo z vrlima roditeljema in z vso pošteno družino in kako ponosni so vsi, da so zopet dali iz svoje srede narodu razumnika-voditelja. Včeraj je bil velik praznik za vse Barkovljane...

Po 9. uri so se začeli zbirati svatje v župnišću odličnem z zastavami. Pred odhodom v cerkev je gospodičina Marija Pertotova v imenu svatic pozdravila novomašnika, poklonivši mu šopek, nabavljen od svatic. Rekla je, da mu pred prvim nastopom želi obilo sreče v novem težkem stanu. Priporočala je njegovi molitvi sebe, svoje družice in ves narod slovenski! In klicala je božjega blagoslova na novomašnika in njegovo delovanje.

Novomašnik se je zahvalil ganjen do solz. Potem so odšli v sprevodu v cerkev. Spređaj križ sv. Jarneja, potem svatje — mej njimi dež. poslanca Alojzij Goriup in Fran Dollenz — svatic, rodbina novomašnikova, duhovščina z mons. Flego kakor arhidijakonom, novomašnik, oče in mati njegova, duhovni oče, gosp. Svetko Martelanc in duhovna mati, gospa Pogoreleeva, na zadnje pa narod.

Cerkev ja bila natlačeno polna, da-si niti polovica ljudi ni našla prostora v njej.

Slavnostno propoved je imel gospod kapelan Stemberger, ki je govoril o vzvišenem stanu svečenstva, o njegovi oblasti nad sv. Rešnjim telesom in njegovi oblasti v cerkvi nad verniki, katerim je Jezus Kristus glava. Zaključuje svojo propoved je s »pozdigljenimi rokami in z donečim glasom priporočal novomašniku v molitev: stariše, brate in sestro in vso rodovino novomašnikovo, druge dobrotnike — ko je o tej priliki omenjal pokojnega župnika Černeta, je zahtela vsa cerkev —, duhovnike, zbrane okoli njega, navzoče vernike in slednjič — tu je govorniku zvenel glasu uprav koprneče — ves narod slovenski, kateremu naj dobri Bog skrajša dobo trpljenja in težke skušnje!

Zaključek Stembergerjeve propovedi je napravil pretresujoč utis na vseh nas.

Slovesno službo božjo je daroval novomašnik ob azistenciji več gosp. duhovnikov oziroma bogoslovcev, petje pa je oskrboval dični mešani zbor društva »Adrija« in sodeloval je oddelek vojaškega orkestra. Zastava »Adrije« je vihrala s kora doli. Petje je bilo izborno in — kar treba še posebno povdarjati — izključno slovensko vse do zadnje note. (Tako tudi na blagoslovu popoludne). Društvo »Adrija«, njega neutrudni pevovodja Ražem ter vrlji učitelj cerkvenega petja, gosp. Anton Gerbec, so si osvetlili lice pred svetom. Gospod kanonik Flego ni mogel zadosti prehvaliti tega lepega petja.

Po maši se je spreved v istem redu povrnil v župnišče.

Ob 1. uri je bil sijajen obed v steklenem salonu »Narodnega doma«. Na obed je bilo povabljenih do 100 oseb. Tudi tu je sviral vojaški orkester.

Naša sodba je kratka: bili smo že marsikje, ali malo smo še videli tako ukusno prirejenih banketov, nego je bil ta. Da je bilo več zdravije, se umeje ob sebi. Govorili so: Stemberger, urednik Cotič, novomašnik, kanonik Flego, Ražem, Martelanc, urednik Jakič, Sv. Martelanc itd. Prostor nam ne dopušča, da bi tu podrobneje navajali vse te lepe govore. Vsi ti govori so bili seveda dnevu primerni in so po svoji prisrčnosti vzbujali splošno radost in navdušenje. Prvi je govoril gosp. kapelan Stem-

berger. Menil je: Narod slovenski ima malo lepih dnevvov in se ti so priborjeni s krvavimi žulji. Mnogi nam prorokujejo pogin. Nasprotnik že čaka, da bi postavil križ na naš grob. Ali temu ne bo tako. Dne 16. t. m. je govorila 11-letna deklica na vrtu zavodov pri sv. Jakobu in je opisovala našo tužno zgodovino rekši: nekako tako-le: »Prihajali so v nas blagovestniki z mečem v desni in s križem v levi, a naše glave in hiše naših prednikov so bile krvave. Temu nasproten je bil nastop sv. bratov Cirila in Metoda. Ona sta došla v nas s križem v desni, z slovenskim svetim pismom v levi in ljubeznijo do naroda v srcu. Po slovenski govoric in molitvi je postal naš narod čil, žilav, močan, in tak je danes vzlic preganjanju in vzlic temu, da so mu vzeli svobodo«.

Potem je menil govornik, da tudi naše cerkve in zvoniki po vseh holmcih naših nanzanjajo, da tu še bivajo duhovniki duha sv. Cirila in Metoda. Uverjen je, da tak duhovnik postane tudi naš današnji novomašnik. On si ne želi ne srebra ne zlata, ampak dela in trpljenja za narod. V imenu zbranih svatov je govornik pozdravil novomašnika, stariše in brate in sestro in je napil vsem skupaj.

Drugi govornikov ne moremo omenjati podrobno, ker nam tega ne dopušča proster, ampak omenjamo le, da je g. Cotič izvajal, kako je ta skromna rodbina Skabarjeva najlepše uresničila naše slovensko geslo, posvetivši jednega sinu Bogu, drugega cesarju (ta je c. in kr. nadporočnik), a vse skupaj, samo sebe — narodu!

Gospod kanonik Flego je odklanjal v svoji poznani skromnosti vsako zaslugo in hvalo in je zaklical, da za vse ono, kar se je nekaj storilo za vzgojo naših mladeničev v teh krajih, je izključna zasluga nepozabnega škofa Dobrile.

Gosp. Ražem je napil takim duhovnikom, kakoršnji so ti danes med nami, ki so pravi črni — sokoli!

Jeden gospodov govornikov je na duhovit način črtal paralelo mej harmonijo v naravi in harmonijo v poslanstvu duhovskega in učiteljskega stanu.

Gosp. Jakič je v prisrčnih besedah črtal veselje, ki plove danes v duši roditeljev novomašnika.

Slednjič je gospod Svetko Martelanc pokazal revno rodbino Skabarjevo, v izgled kako je treba vzgajati svojo otroke.

To so bile samo električne iskre, ki so padale v srca in užigale najlepše, najplemenitejše veselje. Le jedna duša je sedela tam na častnem mestu in je točila britke solze. Sladko in vendar kako britko ji je bilo v srcu. Kaj bi bila dala ona, da je mogla videti njega, ki ji je v veselje in v ponos, da bi bile gledale njene oči prizor, ko se je uresničila nje najgorečnejša želja in da bi videla vso to glasno družbo, ki se je v veselju zbrala okolo — nje sinu! Revica: bila je to slepa mati novomašnikova. Čula je pač, ali videla ni ničesar. In tako sta jej pretresala dušo neizrečeno veselje in britka bol...

O 5. uri je bil blagoslov, potem zopet sestane v »Narodnem domu« ob nadaljevanju zdravije in pevanju pevskega društva »Adrija«.

Tu bi morali napraviti piko, ker nam za hrbtom stoji stavec, ki s kritičnim očesom motri rokopis na mizi in nas svari: gospod urednik, bo preveč! Ali vsaj toliko naj nam dovoli ta neizprosni — tira vsakemu uredniku, da se jednega govornov omenimo s par besedami. To je onega, v katerem je govornik s perečim sarkazmom in žgočo satiro navajal izglede iz pradavnih časov sem, kako je svet izrabljaj Slovence za izganjanje hudice in kako jih je plačeval potem. Kjer je bilo kako zlo, rešitelj je bil Slovan. Kdo je rešil Dunaj pred Turki? Janez, pravi slovenski Janez. Janez Sobieski je bil, ki je moral priti, in ko je dovršil veliko delo, rekli so mu: Janez, zdaj si ravno na pol pota nazaj v Galicijo! (Viharen smeh in raznovrstno vsklikanje, ki je trajalo par minut). Ko se je leta 1848 tresla vsa avstrijska hiša na vseh straneh, so poklicali Jelačića, da bi zlal razpokline. Jelačić, naš Jelačić je bil rešitelj. A plačilo? Tudi hrabri Hrvatje so bili na pol-pota domov in poslali so jim — Khuen-Hedervaryja! (Zopet so se

usuvali raznovrstni vskliki). Škoda, da ni govornik nadaljeval o dobi po 48-letu. Bil bi jako hvaležen predmet in zaključil bi bil svoje predavanje s krilato besedo: Tega ne bo nikoli! Smo pač še vedno še tisti — Janezi, ki smo na pol pota domov...

Ostali smo v družbi še dolgo, dolgo in slednjič smo se ločili od vrljih Barkovljanov z občutkom v srcu, da so nam priredili dan po božji in narodovi volji!

«Mettelliano!!» Kaj je to?? Nam se dozdeva, da je to kako mesto v Italiji. Ali nekaj nas ne potrjuje v tem domnevanju in to je, da je od tam prišel v Trst na zdravniško postajo neki »Sloveno« Sila, ki pa ni znal niti besedice italijanski! Radovedni smo sedaj, kaj da je na ti — afəri? Ali je »Mettelliano« v Italiji in so tam ljudje, ki ne znajo italijanski, ali pa je to kje na Slovenskem in da je nam ta kraj nepoznan!! »Piccolo« je edini, ki nam lahko to uganjko razreši, zato apelujemo do Mayerja, naj se nas usmili on!

Novo e. kr. okrajno sodišče v Kobaridu na Goriškem začne poslovati dne 1. novembra bežečega leta.

Pomorski urad in nemščina. »Piccolo« izliva svoj žolč nad pomorskim uradom, ker je isti izdal neke razglase v nemškem jeziku. Tudi mi smo istega menenja, da ponemčevanje pomorskega urada ni potrebno in ni umestno. Ker pa »Piccolo« blebota o italijanskih obalnih in da vsled tega trgovinska mornarica ne more biti drugačna nego italijanska, ga že moramo opozoriti na dejstvo, da glasom različnih zemljevičev in zemljepisov živijo baje ob obalih Adrije tudi Sloveni in Hrvatje, katerih zlasti poslednji se v veliki meri udeležujejo pomorske trgovine. Ako torej »Piccolo« kliče pomorskemu uradu: »Un po' di lingua italiana, signori«, kličemo mu mi: Malo slovensčine, oziroma hrvaščine, gospoda! To bi bilo vsekako pravičnejše in koristnejše, nego pa eksperimenti z nemščino, kateri v zadnjem času poskušajo za vsako ceno pridobiti v naših krajih nekako do movinsko pravico.

Vesela vest. Tržaškim Slovenceem naznanjamo veselo vest, da se je z lastnikom lepih prostorov »pri zelenem hribu«, kjer je sedaj društvo »Austria«, gospodom Koslerjem iz Ljubljane, sklenila pogodba za dobo 5 let. Pogodbo je podpisal gospod dr. Gregorin v imenu čitalnice, »Del. podpornega društva«, »Kola« in eventuelno posojilnice. Tudi za »Sokola« se poskrbe prostori.

Za zastavo pevskega društva »Kolo« se je nabralo na veselici dekliske šole družbe sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu 29 K 82 st. Konsumno društvo v Pobegih podarilo je 20 K. Samec je nabral v veseli družbi na šolskem vrtu družbe sv. Cirila in Metoda 3 K. Prej izkazano 469 K 34 st. Skupaj 522 K 16 st. Srčna hvala.

Bralno društvo »Narodni dom« na Gorjanskem. Gospod urednik! morda ni vedno brezkoristno, če se kedaj podreza v sršenovo gnezdo. Naš »N. d.« se je začel gibati in z vstrajno agitacijo bo možno vendar-le kaj napraviti. Na zadnjem obnem zboru, ki ni bil ravno vsestranski obiskan, se je izrekla misel, da bi se priredila zabava t. j. tombola s plesom. Misel je bila vsprejeta in odobrena z oduševljenjem. Odbor je vzel vso stvar v roke in v kratkem smo videli, da stvar napreduje, ter se bo mogla meseca avgustu prirediti omenjena zabava. Seveda, da stvar počasi napreduje, no, to ni nikakor čudno, ako se pomisli na gmotno »mizerijo«; ali vsejedno mislim, da z vstrajno delavnostjo in veliko požrtvovalnostjo bo možno vse doseči. Povsod vidimo živahno narodno gibanje, povsod boj za ostanek, le v nas da bi se čemelo in dremalo! Oj tega ne! Pokažite, Gorjanci, da je v vas še nekaj narodnega ponosa, vzvišenih pojmov o napredku naroda! Proč z neslogo, proč s prepiri in strankami; v našem domu vladajta sloga in red, ker s tema krepostima korakamo k gotovi zmagi!

Veselica na vrtu, ki jo priredi pevsko društvo »Kolo«, kakor že objavljeno, bo brez drugega dne 13. avgusta.

Pevsko društvo iz Pobegov se udeleži te veselice polnoštevilo, ter tako vrne »Kolu« uljudnost za uljudnost. Ta veselica je skoraj gotovo zadnja, ki jo priredi »Kolo« za to leto in za prvo polovico prihodnjega, ako se nas ne usmilijo naši »liberalni« sosodje, ter nam ne odstopijo (za

drag denar!) eno gledališč. Nadejamo se torej, da nas na ti veselici obiščejo vsi naši prijatelji ter nas osrčejo za nadaljno delovanje.

K o l a š.

Vabilo na prvo dijaško veselico, katero priredé s prijaznim sodelovanjem nekterih koperskih učiteljskih goriški abiturijentje pod pokroviteljstvom velerodne gospe Albertine dr. Trillerjeve dne 6. avgusta 1899. v Toiminu. Veselica se začne ob 6. uri popoldne in bo ob lepem vremenu na Devetakovem dvorišču, drugače v čitalniški dvorani.

Vspored veselice: 1. Mil. pl. Farkaš: Poputnica »Hrvatska«, udarja dijaški tamburaški zbor. 2. Iv. pl. Zaje: »Zrinjsko Frakopanka«, poje dijaški možki zbor. 3. Zink: »Ob obalih bistre Soče«, mazurka, svira dijaški orkester. 4. Zaloigra: »Dijaki«, priredil A. Belè. 5. Krakaup: Simfonija iz opere »La Messinese«, svira dijaški orkester. 6. Fr. Gerbič: »Slovanski brod«, poje dijaški možki zbor. 7. V. G. Brož: »San«, glasbena slika, udarja dijaški tamburaški zbor. 8. Spevoigra: »Dijakova zarubitev« (P. Linke). 9. Kral: »Habsburg«, koračnica, svira dijaški orkester. Po veselici ples. Vstopnina k veselici: sedeži I. vrste 50 k., sedeži II. vrste 30 kr., stojišča 20 kr. Vstopnina k plesu 1 gld. Dijaki plačajo k veselici polovico, k plesu imajo svobodno vstopnino. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so poslali: Moška podružnica v Ormožu po g. blagajniku Fr. Gartnerju 19 gold. — Gospod Ivan Horvat, vodja tamburaškega koncerta v Zgornji Radgoni, 9 gld. kot polovico čistega dobička. — Jalova miza v Črnem Vrhu nad Idrijo iz nabiralnika gostilne Ivane Lampe 8 gld. 25 kr., nabranih pri odhodnici dacarja g. F. Možeta. — Č. g. Martin Medved, kapelan v Slov. Bistrici, 10 gld., nabranih na pastoralni konferenci slovenje-bistriške dekanije. — Ženska podružnica v Sežani po blagajnici gld. Mileni Dolenčevi 67 gld. — G. Ivan Pogačnik, e. kr. okr. sodnik v Krškem, 1 gld. — Č. g. Josip C rjak, vikar v Mariboru, nabral za šolo na Muti 10 gld. — Ženska podružnica v Trstu po blagajnici gld. Milki Mankečevi svoto 1000 gld., obstoječo iz dosedaj nabrane letnine, dohodka zadnje veselice, Ciril-Metodijskega daru in iz raznih drugih radodarnih doneskov. — Moška podružnica v Sežani po g. blagajniku Renčelju 122 gld. 60 kr. — Č. g. Anton Kukulj, župnik v Šenčurju pri Kranju 1 gld. 50 kr. — Č. g. Fr. Jeršič, župnik v pokoju, 1 gld. za velikovsko šolo. — Št. Jakobsko-trnovska moška podružnica v Ljubljani je poslala 75 gld. in sicer 42 gld. 30 kr. letnine in podpornine 32 gld. 70 kr. Ciril-Metodovega daru, ki so ga poklonili p. n. gg.: stalni dekan A. Zamejje in kanonik A. Kalan po 5 gld.; gen. vik. J. Flis 3 gld.; č. kan. Rozman, msgr. A. Z. in D. Žagar po 2 gld.; kanonika J. Sušnik in dr. Koren, dr. Lesar, dr. Karlin, dr. Debevec, dr. Ušeničnik Fr. dr. Ušeničnik A., dr. Pečjak, Steska, Stroj, Ferjančič, Trtnik, Vrančič po 1 gld.; M. Š. 70 kr. — Velikanska požrtvovalnost tržaških rodoljubkinj, ki so nabrale okrogel tisočak, naj navdušuje k posnemanju vse Slovenke po naši domovini, potem bode družba mogla delovati še uspešneje. Živele rodoljubne Slovenke!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

XIV. redna velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda bo letos na Vrhniki in sicer v četrtek, dne 3. avgusta 1899. leta. Vspored: I. Sv. maša ob 9. uri pri Sv. Trojici. II. Zborovanje ob polu 11. uri v »Katoliškem domu«.

1. Prvomestnikov nagovor. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Nadzorništva poročilo. 5. Volitev jedne tretjine družbinega vodstva. — Po pravih izstopijo letos naslednji udje družbinega vodstva: 1. Tomo Zupan, 2. Ivan Hribar, 3. Ant. Koblar, 4. Luka Svetec. — 6. Volitev nadzorništva (5 členov). 7. Volitev razsodništva (5 členov).

Po zborovanju skupni obed na čitalničnem vrtu ob 1. uri. Radi obeda se je udeležencem zglašiti do 1. avgusta z naslovom: »Čitalnica« na Vrhniki. — Kuvert brez vina stane 1 gold. 50 kr.

Neki radovednež nam piše: Ravnokar se razpošiljajo plačilni nalogi o dohodnini za leto 1899.

